

สมรรถนะทางวิชาชีพนักบัญชีไทยภายใต้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ
สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

**THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF THAI ACCOUNTANTS
UNDER INTERNATIONAL EDUCATION STANDARDS FOR
PROFESSIONAL ACCOUNTANTS**

พัชรทิศา นวลละออง *

Patcharatita Nuanlaong*

* อาจารย์ หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต 83000 ประเทศไทย

* Lecturer, Accounting Department, Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University Phuket Province, 83000, Thailand

E-mail address: *mini-babytar@hotmail.com

รับบทความ : 28 กุมภาพันธ์ 2563 / ปรับแก้ไข : 19 พฤษภาคม 2566 / ตอรับบทความ : 13 มิถุนายน 2566

Received: 28 February 2023 / Revised : 19 May 2023 / Accepted : 13 June 2023

DOI : .....

ABSTRACT

To giving importance in roles and duties of competence for accountants within an organization, who are considered as important personnel to drive the business and operations including; data collection, analysis, classification, summarization, and reporting of accounting information which caused trust and supports financial participation efficiently and securely to governments and private sectors. According to an accounting, it holds an important position and complex data within every organization. It is necessary to establish a well-structure accounting process and accounting law. And this process should offer the business's operational results and financial status. Therefore, being a professional accountant with appropriate professional competencies in Thailand, it is important to follow the International Education Standards for Professional Accountants (IES3). The concept of professional competence is divided into five categories: 1) Intellectual Competency, 2) Academic Competency, Practical and Job Performance Competency, 3) Individual Competency, 4) Interpersonal and Communication Skills Competency, and 5) Organization and Business Management Competency for accounting business profession in Thailand. For professional development aimed at elevating the quality of personnel with high potential, enabling them to work in accordance with international standards, fostering stability in professional practice, and contributing to the long-term efficiency progress of both organizations and the country even expand internationally.

Keywords : Professional Accountance Competency, Thai accountance, International education standards for professional accountant

บทคัดย่อ

การให้ความสำคัญกับบทบาทและหน้าที่ตามสมรรถนะของนักบัญชีในองค์กร ซึ่งถือเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจและการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์จำแนก จัดประเภท สรุปและรายงานข้อมูลทางการบัญชี ที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และมั่นคงให้แก่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากงานบัญชีเป็นงานทางการเงินที่สำคัญและมีข้อมูลที่ซับซ้อนอยู่ในทุกองค์กร จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำบัญชีที่เป็นระเบียบ และเป็นไปตามหลักการทางกฎหมายทางบัญชีอย่างถูกต้อง และสามารถแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการได้ ดังนั้น การเป็นนักบัญชีอย่างมืออาชีพและเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่เหมาะสม จึงควรมีสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีไทยตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (IES3) จำนวน 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางปัญญา

2) สมรรถนะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3) สมรรถนะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4) สมรรถนะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และ 5) สมรรถนะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจวิชาชีพบัญชีของไทย สำหรับการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพบุคลากรวิชาชีพบัญชีให้มีความเชี่ยวชาญสูง สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐาน เพื่อสร้างเสถียรภาพในการดำเนินงานทางวิชาชีพ และเกิดความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรและประเทศในระยะยาวอย่างมีศักยภาพ ทัดเทียมนานาชาติในระดับสากล

คำสำคัญ : สมรรถนะวิชาชีพนักบัญชี, นักบัญชีไทย, มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

บทนำ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการจนทำให้บทบาทและคุณสมบัติของนักบัญชีเปลี่ยนแปลงไปนักบัญชีในยุคก่อนถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้วยการบันทึกบัญชี วางระบบบัญชี จัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (Klaisuban, 2019) ซึ่งการที่ประเทศไทยได้ก้าวสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community (AEC) ในปี พ.ศ. 2558 โดยมีเป้าหมายหลักคือการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน โดยส่วนใหญ่เป็นการเปิดเสรีการค้าเคลื่อนย้ายบุคลากรที่เน้นเฉพาะผู้ให้บริการในธุรกิจภาคบริการที่สำคัญ คือ บุคลากรด้านวิชาชีพที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ เช่น หนાયความ นักบัญชี แพทย์ ทันตแพทย์ วิศวกร สถาปนิก เป็นต้น (Department of Trade negotiations, 2012) ทำให้แรงงานวิชาชีพต้องปรับตัวและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้นนี้ และหนึ่งในนั้นคือ นักบัญชี ซึ่งจะทำให้เกิดคู่แข่งจากประเทศในกลุ่มอาเซียนเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน ดังนั้น การทำให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอย่างรอบด้าน

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ธุรกิจมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีและงบการเงิน (Boontham, 2020) นักวิชาชีพบัญชีจึงต้องเผชิญกับวิวัฒนาการของยุคสมัยและการแข่งขันสูง สิ่งที่น่ากังวล คือความล่าช้าของการใช้เทคโนโลยีและการภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ซึ่งนักบัญชีอาจจะมีความรู้และสมรรถนะที่ยังไม่ตรงต่อความต้องการ จากเดิมบทบาทหน้าที่ของนักวิชาชีพบัญชีคือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและรายงานข้อมูลทางการบัญชีแก่ผู้ประกอบการในบริษัทเพียง (Khrongmee, Youngdee, & Ketmak, 2020) แต่ในความเป็นจริงแล้ว นักบัญชีจะต้องทำการรายงานข้อมูลทั้งหมดให้ผู้บริหารหรือลูกค้า เข้าใจง่ายมากขึ้น และต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการนำเสนอข้อมูลที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้นักบัญชีในยุคปัจจุบันจึงต้องมั่นใจว่าตนเองมีความพร้อมหลากหลายด้าน เช่น ความรู้ด้านวิชาชีพบัญชี การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ เป็นต้น หากขาดความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี อาจทำให้การทำงานในประเทศอาเซียนมีอุปสรรคและเสียเปรียบคู่แข่ง เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น รวมถึงความรู้ด้านเทคโนโลยีทางสารสนเทศ เนื่องจากปัจจุบันมีการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาพัฒนากระบวนการทำงานและทดแทนงานของนักบัญชีอยู่ตลอดเวลา ทำให้นักบัญชีต้องมีบทบาทและคุณสมบัติทางเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ส่วนด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรที่มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับงานบัญชี นักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญที่สถานประกอบการต้องการ (Klaisuban, 2019) ซึ่งในประเทศไทยได้ใช้มาตรฐานการศึกษานานาชาติ (International education standards : IES) เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการบัญชีตามมาตรฐานสากล โดยการกำหนดความสามารถทางวิชาชีพบัญชี (Accountancy professional competence : APC) ตามหลักการสากล ประกอบด้วยความสามารถทางเทคนิคระดับมืออาชีพ (Professional technical competence : TC) ทักษะวิชาชีพ (Professional skills

: PS) และค่านิยม จริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพ (Professional values, ethics, and attitudes : PV) ซึ่งอ้างอิงความสามารถของนักบัญชีตามทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมผ่านขอบเขตความรู้ความเข้าใจ (Cognitive domain) มุ่งเน้นไปที่สติปัญญา การคิด และความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวผ่านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน และขอบเขตด้านอารมณ์ (Affective domain) มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมทางจิตวิทยา เช่น ค่านิยม ความรู้สึก ความชื่นชม ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม รวมถึงการรับรู้ ปฏิกริยา การรับรู้ การตอบสนอง การให้คุณค่า การจัดระบบ บุคลิกภาพ และความสนใจ และทักษะพิสัย (Psychomotor domain) มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำงานให้สำเร็จอย่างคล่องแคล่วและมีความสามารถผ่านการเลียนแบบ การจัดการ ความแม่นยำ การแสดงออก และความเป็นธรรมชาติ (Alkurnia, Susilaningsih, & Sudiyanto, 2019; Susanto & Alimbudiono, 2021; Wolcott & Sargent, 2021)

ดังนั้น นักวิชาชีพบัญชีในเอเชียจึงต้องมีการปรับตัวเพิ่มพูนความรู้ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งการตัดสินใจของผู้ประกอบการย่อมเลือกนักบัญชีที่มีความสามารถเข้ามาทำงานให้กับองค์กรธุรกิจ โดยในบทความนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีไทยภายใต้มาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศที่สำคัญใน 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 2) สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย 3) การเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปิดกิจการและการเข้ามาของนักบัญชีต่างชาติ และ 4) สภาพแวดล้อมและศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีไทย พร้อมนำเสนอข้อสรุป และองค์ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีไทย ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

ประเทศไทยได้มีสมาชิวิชาชีพพระบรมราชูปถัมภ์เป็นสมาชิกสมาพันธ์นักบัญชีโลก (International federation of accountants : IFAC) โดย IFAC ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2520 ที่เมืองมิวนิกประเทศเยอรมนี มีภารกิจเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งของวิชาชีพบัญชีทั่วโลกเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสากล ด้านการสอบบัญชีและการรับประกัน การบัญชีภาครัฐ จริยธรรม และการศึกษาสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สนับสนุนการยอมรับและการใช้งาน อำนาจความสะดวกในการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรสมาชิก ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ และทำหน้าที่เป็นโฆษกระหว่างประเทศสำหรับวิชาชีพการบัญชีโดยสมาชิวิชาชีพ ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้นำมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International education standards: IES) จำนวน 8 ฉบับ มาใช้ยกระดับมาตรฐานการศึกษาวิชาการด้านบัญชีและพัฒนาคุณภาพของนักบัญชีให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลสำหรับยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีก้าวหน้านี้นี้ โดยนักบัญชีต้องปรับตัวเข้าสู่กระบวนการทางบัญชีระบบดิจิทัล (Digital solutions in accounting) เนื่องจากงานในระดับพื้นฐานไม่ต้องอาศัยแรงงานผู้คนทางบัญชีจำนวนมากอีกต่อไป (Khrongmee, Youngdee, & Ketmak, 2020) นักบัญชีจึงต้องมีการพัฒนาความเป็นมืออาชีพมากกว่าอดีต ซึ่งความเป็นมืออาชีพของนักบัญชียุคดิจิทัล คือ ความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี โดยการใช้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล การมีคุณสมบัติเฉพาะตนที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้งานบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี (Kuekate, Phromtem, & Phaiboonwetsawat, 2020)

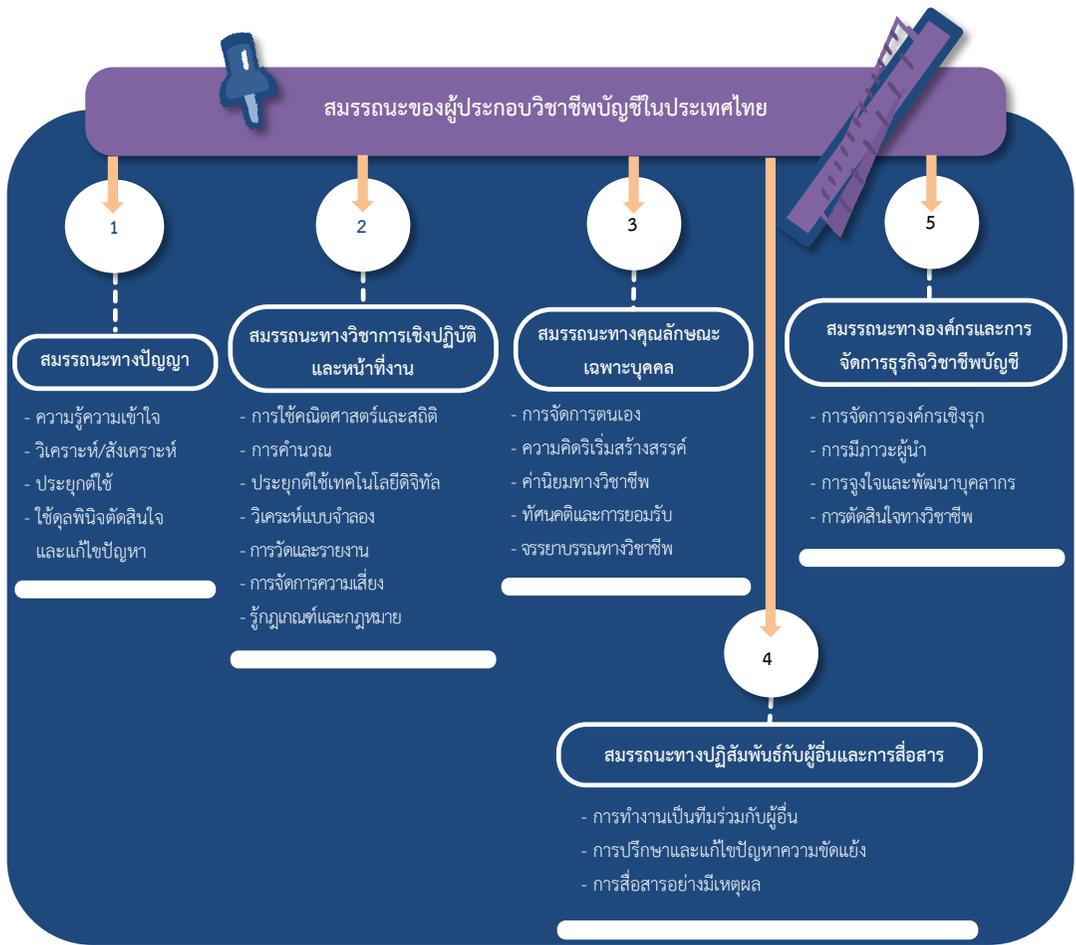
ดังนั้น มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย จึงได้กำหนดมาตรฐานแนวทางปฏิบัติที่ดีในการศึกษาและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามาตรฐานที่กำหนดขึ้น

มุ่งเน้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีสมรรถนะที่จะทำประโยชน์ให้เกิดแก่วิชาชีพและสังคม โดยต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญด้านวิชาการ และอาศัยประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง เพื่อให้สามารถปรับตัวรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งมีมาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้ถูกกำหนดขึ้นมาจากพื้นฐานของการยอมรับว่าวิชาชีพบัญชีได้รับการคาดหวังในระดับโลกที่จะสร้างและปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานดังกล่าวจึงได้กลายเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาวิชาชีพบัญชีตามเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับข้อกำหนดขั้นต่ำในการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพในหลายด้าน (Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King, 2015) ได้แก่ การศึกษา ประสบการณ์ทำงานจริง และการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม วิธีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุแนวปฏิบัติที่ดีนั้น เป็นขีดความสามารถที่แสดงถึงการทำหน้าที่หรืองานที่เกี่ยวข้องให้ได้ระดับตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ หรือที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competence) นั้นเอง

สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

สมรรถนะ คือ ความสามารถที่จะทำหน้าที่การงานได้ดีถึงระดับตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน โดยขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมการทำงานจริง และครอบคลุมผลงานที่เกิดจากการทำงานที่มีมาตรฐานทางการปฏิบัติงาน (Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King, 2015) ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพที่ทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีสมรรถนะอย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถประกอบอาชีพของตนได้ในฐานะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีความสามารถปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนได้ ดังนั้น จากการสังเคราะห์ทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตนเอง (Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King, 2015) โดยผู้เขียนได้จำแนกสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยออกเป็น 5 สมรรถนะ แสดงดังภาพ 1

ภาพ 1 สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

ที่มา : ดัดแปลงจาก มาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ (Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King, n.d.)

จากภาพ 1 ผู้เขียนได้อธิบายสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

สมรรถนะทางปัญญา

สมรรถนะทางปัญญาจัดเป็น 6 ระดับ คือ ความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ประยุกต์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินสมรรถนะทางปัญญาทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถแก้ไขปัญหาตัดสินใจโดยใช้ดุลพินิจที่ดี สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนในองค์กรได้ สมรรถนะทางปัญญาที่จำเป็น ดังเช่น ความสามารถที่จะกำหนด การจัดการ การระบุที่มาความสำคัญและความเข้าใจในส่วนสารสนเทศจากบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในยุคปัจจุบันได้ และนักวิชาชีพบัญชีควรมีขีดความสามารถโดยทำการสอบถามทำการวิจัยพร้อมทั้งมีกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สมรรถนะทางปัญญาต้องประกอบด้วย ความสามารถที่จะกำหนด ได้มา และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ขีดความสามารถที่จะสอบถามวิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์ และความสามารถที่จะระบุ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

สมรรถนะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน

สมรรถนะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ประกอบด้วย สมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะเฉพาะเจาะจง สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพที่ต้องมีความชำนาญในศาสตร์ เช่น การใช้คณิตศาสตร์และสถิติในการคำนวณ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์จำลองการตัดสินใจและวิเคราะห์ความเสี่ยงภายในองค์กรได้ และผ่านการประเมินค่าของรายการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีความเชื่อถือได้ ออกมาในรูปแบบการรายงานทางการบัญชีและมีความถูกต้องตามหลักการบัญชี โดยมีแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับอย่างอื่นที่ได้กำหนดไว้สำหรับนักวิชาชีพบัญชี สมรรถนะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ซึ่งรวมถึงความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์แบบจำลอง การตัดสินใจและความเสี่ยง การวัด การรายงาน และความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

สมรรถนะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล

สมรรถนะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ ทักษะคิและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ประกอบด้วยความสามารถในการจัดการตนเองนำสมรรถนะมาใช้ในการบริหารจัดการตัวเองได้ดี มีความสามารถในการคิดริเริ่มและมุ่งมั่นในการเรียนรู้ด้วยตนเองจัดเตรียมลำดับทรัพยากรที่มีเพื่อให้งานเสร็จตามกำหนดเวลา สามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงวางแผนทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้และเปิดใจยอมรับโอกาสใหม่ ๆ ที่เข้ามาพิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ สมรรถนะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลต้องประกอบด้วยการจัดการตนเอง ความคิดริเริ่ม อิทธิพล และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัดและจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลาความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง พิจารณาการปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ให้เข้ากับการตัดสินใจ และความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

สมรรถนะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร

สมรรถนะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร จะช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในองค์กรได้ดี ให้คำปรึกษาหารือกันเพื่อลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งจากการทำงานเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างกันในด้านเชื้อชาติ ประยุกต์ใช้สมรรถนะเจรจาต่อรองหนทางเพื่อแก้ปัญหาข้อตกลงร่วมกันทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันในรูปแบบภาษาและการสื่อสารอย่างชัดเจน โดยสามารถนำเสนอ อภิปรายและรายงานผ่านกระบวนการเขียนและการพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประยุกต์ใช้เทคนิคในการฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารต้องประกอบด้วย การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง การทำงานเป็นทีม การปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่วัฒนธรรมหรือความคิดเห็นต่างกัน การเจรจาเพื่อได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ในสถานการณ์ทางวิชาชีพ การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเสนอ การพูดคุย การรายงาน และการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการเขียนและพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการฟังและการอ่าน รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน

สมรรถนะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจวิชาชีพบัญชี

สมรรถนะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ มีความสำคัญมากขึ้นต่อผู้ประกอบการวิชาชีพในปัจจุบัน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้มีบทบาทเชิงรุกในการจัดการองค์กรมากขึ้น ซึ่งก่อนหน้านั้นบทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพ

อาจถูกจำกัดเฉพาะการเก็บและรวบรวมข้อมูลเท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีภายในองค์กรต้องมีความรู้ ด้านธุรกิจสภาวะเศรษฐกิจและความเคลื่อนไหวทางการเมืองให้มากขึ้นรอบด้าน สมรรถนะการบริหารองค์กร และการจัดการธุรกิจ คือการวางแผนเชิงกลยุทธ์การจัดการโครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากรโดยการนำเครื่องมือ และเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานและการตัดสินใจ ประยุกต์ใช้ความสามารถที่จะจัดแบ่งหน้าที่งาน โดยการกระจายงานในการมอบหมายงาน ใช้ภาวะความเป็นผู้นำเพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจเพื่อพัฒนาบุคลากร ในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร สามารถใช้ดุลยพินิจพิจารณาตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ เช่น ทำการสอบทานงานของตนเองและผู้อื่นโดยผ่านกระบวนการประเมินผลว่างานนั้นได้ถูกต้องตรงตามมาตรฐาน และคุณภาพขององค์กรหรือไม่ สมรรถนะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ต้องประกอบด้วย การวางแผน เชิงกลยุทธ์ การจัดการโครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ ความสามารถที่จะจัดและแบ่งหน้าที่งาน ที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร การมีภาวะผู้นำ การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ เป็นต้น

ดังนั้น สมรรถนะทางวิชาชีพ (Professional skill) คือกระบวนการที่ทำให้นักวิชาชีพบัญชีได้รับการพัฒนา ชีตความสามารถ (Capability) เพื่อช่วยผลักดันศักยภาพให้ปรากฏผลสำเร็จเพื่อเพิ่มสมรรถนะ (Competence) ด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ เป็นต้น นักวิชาชีพบัญชีที่มีสมรรถนะ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถความเชี่ยวชาญ ในการคิดวิเคราะห์สามารถปฏิบัติงานด้านวิชาชีพได้อย่างถูกต้อง (Somsakda, 2019) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่บุคลากรในองค์กร จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และภารกิจที่รับผิดชอบสามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งสมรรถนะจะช่วยเชื่อมโยงไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัญชี เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารธุรกิจ หากนักบัญชีหันมาให้ความสำคัญกับการปรับตัวพัฒนาทักษะของตนเองให้เหมาะสม กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปก็จะสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานได้เป็นอย่างดี (Khrongmee, Youngdee, & Ketmak, 2020)

การเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปิดกิจการและการเข้ามาของนักวิชาชีพต่างชาติ

นักวิชาชีพบัญชีในยุคปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงต้องมีความพร้อมรับมือกับการเข้ามา ประกอบวิชาชีพของนักวิชาชีพบัญชีต่างชาติหรือเตรียมความพร้อมไปกับโอกาสในการไปประกอบวิชาชีพในประเทศ กลุ่มอาเซียน นักวิชาชีพบัญชีต้องมีการพัฒนาตัวเอง ความสามารถรอบด้าน ฉลาดคิดวิเคราะห์ ฐานสถานการณ์ นักบัญชีจึงมีการขยายบทบาทออกไปจากความรับผิดชอบเดิม สู่บทบาทที่จะไปช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากขึ้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัล กระบวนการทำงานขององค์กร ความพร้อมด้านวิชาชีพ กฎหมาย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัลและความพร้อมขององค์กร (Klaisuban, 2019) และพฤติกรรม การใช้งานเทคโนโลยีมีการพัฒนาและเดินหน้าไปอย่างสม่ำเสมอ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีอิทธิพล กับระบบเศรษฐกิจและสังคม (Chanpravit, 2019) โดยเร่งพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องในเรื่องของสมรรถนะ เป็นสิ่งที่ต้องลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการบรรลุผลและวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดความรู้ เพื่อให้มีความพร้อม กับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังใกล้เข้ามา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาสมรรถนะทางด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาชีพด้านภาษาต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ซึ่งหมายถึงนักบัญชีจะต้องมีความเข้าใจในระบบสารสนเทศทางการบัญชี พัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ และสมรรถนะที่ใช้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้งานร่วมกันได้ดีและประสบความสำเร็จ (Klaisri & Sukwatanasinit, 2021) รวมถึงจรรยาบรรณและทัศนคติของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อให้นักวิชาชีพบัญชีไทย

สามารถแข่งขันกับนักวิชาชีพบัญชีต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะยังเป็นการรวบรวมความสามารถในการเปลี่ยนสมรรถนะและความรู้ ไปสู่สถานการณ์ใหม่ภายในขอบเขตของวิชาชีพ สมรรถนะที่นักบัญชีวิชาชีพควรมีในด้านวิชาชีพบัญชีคือสมรรถนะความรู้ในวิชาชีพ จรรยาบรรณ ทักษะคิดที่ตีต่อวิชาชีพบัญชี

จะเห็นได้ว่านักวิชาชีพบัญชีในยุคปัจจุบัน นอกจากจำเป็นต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพบัญชีแล้ว ยังต้องเพิ่มทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ อีกทั้งยังต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้นำเสนอข้อมูลทางการบัญชีอย่างเดียวมาเป็นผู้นำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยวางแผนและเป็นที่ปรึกษาในการช่วยตัดสินใจในข้อมูลทางการบัญชี (Prapai Sri & Nantaphan, 2020) รวมถึงนักวิชาชีพบัญชีจะมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเป็นคู่คิดกับผู้บริหาร เช่น การเน้นการวิเคราะห์เชิงลึกและซับซ้อนมากขึ้น (Maneeyot, 2020) การเตรียมพร้อมรับมือกับการเปิดกิจการและการเข้ามาของนักวิชาชีพต่างชาติ โดยต้องนำความรู้ และสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน มาใช้เพื่อพัฒนาระดับคุณภาพบุคลากรให้มีศักยภาพสูง ตลอดจนการพัฒนาตนเองและสมรรถนะทางด้านภาษาถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่สุดของนักบัญชียุคใหม่ในปัจจุบัน หรือในยุคของเทคโนโลยีดิจิทัล เพราะนักบัญชีวิชาชีพนอกจากจะมีความรู้ในด้านบัญชีอย่างดีแล้วจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ในสมรรถนะทางด้านภาษาการเรียนรู้ดิจิทัลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันการทำงาน การเรียน โดยการพัฒนาสมรรถนะหลากหลายด้านอย่างต่อเนื่อง หากนักบัญชีสามารถใช้สมรรถนะอย่างคล่องแคล่วได้ ก็จะสามารถแข่งขันกับนักวิชาชีพบัญชีของประเทศในกลุ่มอาเซียนได้

การเตรียมความพร้อมนักวิชาชีพบัญชีตามรูปแบบการค่าบริการสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 2015 มีจำนวนนักวิชาชีพบัญชีไทยประมาณห้าหมื่นคนถือว่าเป็นจุดเด่นของประเทศไทย เมื่อเทียบกับสมาชิกองค์กรวิชาชีพของประเทศอื่นในอาเซียน การประยุกต์ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินพบว่า นักวิชาชีพบัญชีในเขตอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และพม่ารับ เป็นต้น ได้นำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้โดยไม่ต้องแปล ทำให้สามารถติดตามหรือเข้าใจเนื้อหาของมาตรฐานสากลได้มากกว่า ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้เสนอแนะว่านักวิชาชีพบัญชีในประชาคมอาเซียนต้องมีการเตรียมความพร้อมดังนี้ (Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King, 2015)

1. ความพร้อมด้านมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีที่เป็นสากล
2. ความพร้อมในการศึกษากฎหมาย ข้อบังคับ ภาษีอากร ของประเทศนั้น ๆ เพื่อไม่ให้เป็นการทำผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ทำให้สามารถทำธุรกรรมได้อย่างราบรื่น
3. ความพร้อมด้านการสื่อสารและการปรับตัว
4. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. ความพร้อมด้านทัศนคติ จริยธรรม นักวิชาชีพบัญชีต้องมีคุณลักษณะที่คล่องแคล่ว เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ และนำเสนอรายงานที่สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจในธุรกิจได้ทันทั่วทั้งที่
6. การรวมตัวกันสร้างจุดแข็งของความเป็นสำนักงานบริการวิชาชีพบัญชีที่มีเครือข่ายให้มากขึ้น โดยพัฒนาการบริหารคุณภาพของงาน ชื่อเสียง และความพร้อมที่จะให้บริการ

ดังนั้น สถาบันวิชาชีพของประเทศไทยจึงต้องตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าว และเร่งหามาตรการเพื่อรองรับในอนาคต ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลเพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี และเป็นหนึ่งในสมาชิกของ IFAC (International federation of accounts) หรือสหพันธ์นักบัญชีสากล จึงได้

ดำเนินมาตรการเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาวิชาการบัญชีและพัฒนาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีไทย โดยการพัฒนา มาตรฐานการศึกษาด้านวิชาชีพการบัญชีของสถาบันอุดมศึกษาโดยจัดทำโครงการมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ทางการบัญชี (IES) ทำให้สถาบันศึกษาจะต้องจัดการศึกษาวิชาการบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพบัญชีของสหพันธ์ นักบัญชีนานาชาติ (International federation of accountants : IFAC) ซึ่งจะทำให้ผู้ที่จะเป็นนักวิชาชีพบัญชีมืออาชีพ ต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถทั้งในวิชาการบัญชี และวิชาการด้านที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ให้สอดคล้องกับการเป็นนักวิชาชีพของอาเซียนที่ต้องมีความพร้อมด้านมาตรฐานการบัญชีที่เป็นสากล ความพร้อมในการศึกษากฎหมายข้อบังคับภาษีอากร ความพร้อมด้านการสื่อสาร การปรับตัวความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมด้านทัศนคติและจริยธรรม

สภาพแวดล้อมและศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีไทย

การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational analysis : SWOT) เป็นความพยายามที่จะตรวจสอบเพื่อทราบจุดแข็ง (Strength) เพื่อหาข้อได้เปรียบที่สามารถนำมาใช้ได้ และจุดอ่อน (Weakness) ที่ยังขาดหรือด้อยอยู่ หรืออยู่ในสถานะ เสียเปรียบ ของปัจจัยภายใน และตรวจสอบเพื่อหาโอกาส (Opportunity) ที่มีส่วนช่วยให้สามารถใช้ความพยายาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และข้อจำกัด (Threat) ซึ่งอาจมีผลกระทบทำให้ประสบความล้มเหลวและกระทบ ต่อสวัสดิภาพของปัจจัยภายนอก (Thipapal, 2012) โดยจากการศึกษาโอกาส ข้อจำกัด จุดแข็ง และจุดอ่อนของวิชาชีพ การบัญชีไทย ผู้เขียนจึงได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีไทย มีดังต่อไปนี้

ปัจจัยภายใน (Internal Factors)

จุดแข็ง (Strength)

มาตรฐานทางวิชาชีพบัญชีไทยได้มีการพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทำให้ผู้ประกอบการต่างชาติ ให้ความสนใจประเทศไทยเป็นฐานการให้บริการทางวิชาชีพในภูมิภาค และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลน แรงงานฝีมือได้อีกทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพของแรงงานไทยจากการแข่งขันที่มากขึ้น นักวิชาชีพบัญชีไทยจำนวนหนึ่ง มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาชีพ ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าในระดับสูง ซึ่งสามารถออกไปให้บริการทางวิชาชีพนอกประเทศได้ ยังเป็นการขยายโอกาสให้แก่บุคลากรไทยเข้าถึงตลาด ในอาเซียน ได้มากขึ้น ได้ร่วมงานกับกลุ่มธุรกิจที่มีความหลากหลาย และสามารถเลือกงานตามที่ตนเองถนัดได้

จุดอ่อน (Weakness)

นักวิชาชีพบัญชีไทยยังคงมีปัญหาด้านการติดต่อสื่อสาร เช่นภาษาอังกฤษ ซึ่งการใช้ภาษาอังกฤษยังเป็น จุดอ่อนสำคัญของนักบัญชี ที่ผ่านมานักวิชาชีพบัญชีส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการอบรมมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง กับงานบัญชี ซึ่งทำให้ไม่ได้รับการฝึกทักษะในเรื่องของภาษาอังกฤษมากกว่าที่ควร หากนักบัญชีไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษ ที่เป็นทางการได้ก็ย่อมจะทำให้เสียโอกาสที่จะได้งานที่ตีรวมถึงปัญหาในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับงานบัญชี ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิมได้

ปัจจัยภายนอก (External Factors)

โอกาส (Opportunity)

ประเทศไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน ประเทศไทยนั้นถือว่าอยู่ในทำเล ที่อยู่ตรงกลางในละแวก CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) ศูนย์กลางการค้า ASEAN ซึ่งจะทำให้ได้เปรียบ

ในเรื่องของการค้าระหว่างประเทศอย่างมาก ทำให้ผู้ประกอบการต่างชาติให้ความสนใจลงทุนเปิดกิจการในประเทศไทย และจะใช้บุคลากรคนไทยเป็นส่วนใหญ่ โดยการเข้ามาตั้งบริษัทในประเทศไทย หรืออาจเข้ามาในลักษณะของที่ปรึกษา ตลาดนักบัญชีจะขยายใหญ่ขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักบัญชีในวิชาชีพต่างชาติได้ทำให้เกิดการพัฒนา เทคโนโลยีด้านระบบสารสนเทศทางบัญชี คนไทยจึงมีโอกาสในการไปทำงานที่ต่างประเทศสูงมากถือเป็นความท้าทายใหม่ ของนักบัญชีวิชาชีพอาเซียน ทำให้เกิดการจ้างงานสูงขึ้นเนื่องจากประเทศไทยมีนักบัญชีมีอาชีพอยู่ไม่น้อย เป็นที่ต้องการ ของนักลงทุนต่างชาติเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนไทยและสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทย ทำให้ ผู้ประกอบการรวมถึงนักวิชาชีพบัญชี มีโอกาสสามารถออกไปลงทุนเปิดกิจการหรือสามารถเดินทางไปทำงานและให้บริการ ทางวิชาชีพในกลุ่มประเทศอาเซียนเหล่านั้นได้ เนื่องจากบางประเทศมีนักบัญชีอยู่อย่างจำกัดไม่เป็นที่เพียงพอ ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในประเทศ

ข้อจำกัด (Threat)

ประเทศไทยยังคงมีปัญหาทางด้านการเมืองเนื่องจากมีความคิดเห็นที่แตกต่างสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง ทำให้ปัจจัยที่อาจมีผลต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนนักธุรกิจกังวลว่า อาจส่งผลประเทศไทยต้องเผชิญ กับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ผู้ประกอบการต่างชาติจึงให้ความสนใจลงทุนเปิดกิจการในประเทศไทยน้อย เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งของไทย เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันประเทศไทย มีค่าแรงสูงกว่า ประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศในภูมิภาค ซึ่งอาจทำให้ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนไม่เข้ามาลงทุน

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้นำมาสังเคราะห์สรุปสาระสำคัญ แสดงดังภาพ 2

ภาพ 2 สาระสำคัญทางสภาพแวดล้อมและศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีไทย

ข้อสรุปและองค์ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพนักบัญชีไทย

สมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีไทย ถือเป็นเรื่องที่หน่วยงานทุกฝ่ายให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เช่น สภาวิชาชีพ สมาคมวิชาชีพบัญชี และสถาบันการศึกษาที่สอนวิชาการบัญชี เป็นต้น ซึ่งการเล็งเห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นในการเป็นนักบัญชีมืออาชีพในระดับมาตรฐานสากลที่สามารถแข่งขันกับนักบัญชีวิชาชีพของประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับสายงานวิชาชีพนี้ ดังนั้น สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ และมีผลต่อคุณภาพงานทางวิชาชีพบัญชีทั้ง 5 สมรรถนะ โดยนักวิชาชีพบัญชีประเทศไทย จึงควรมีความพร้อมในด้านความรู้วิชาชีพบัญชี ความรู้ด้านภาษา ความรู้กฎหมาย และความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ นักบัญชี สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จได้

ท้ายนี้ผู้เขียนขอฝากข้อคำนึงไว้ว่า สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นหนึ่งในสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีสากลมีหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมในระดับสากลเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีให้มีความสอดคล้องและสามารถให้บริการทางวิชาชีพที่มีคุณภาพสูงอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพราะนักบัญชีวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กรธุรกิจให้สามารถดำเนินต่อไปได้ หากนักบัญชีวิชาชีพของไทยยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของตนเอง ให้เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและเป็นนักบัญชีระดับมืออาชีพ ซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านความรู้ความชำนาญทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความกระตือรือร้น หาประสบการณ์และความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่สำหรับนำมาใช้ในวิชาชีพบัญชี และที่สำคัญคือ มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่หลากหลายเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่กำลังจะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว โดยสิ่งสำคัญที่สุดที่นักบัญชีไทยส่วนใหญ่ควรต้องเร่งปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นในขณะนี้คือ ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางการบัญชี เพื่อนำมาใช้ในการเจรจาเกี่ยวกับลูกค้า ผู้บริหารที่เป็นชาวต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนขอเสนอแนะให้นักวิชาชีพบัญชีว่าควรได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรภาษาอังกฤษทางด้านไวยากรณ์ การพูด การเขียนและการอ่านคำศัพท์เฉพาะทางที่ทันสมัยในด้านบัญชีเพิ่มเติม หากนักวิชาชีพบัญชีสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ทำให้มีโอกาสก้าวหน้าในสายอาชีพและในองค์กรธุรกิจมากยิ่งขึ้น สำหรับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางการบัญชีนั้น นักบัญชีวิชาชีพจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้โปรแกรมบัญชีรูปแบบที่ทันสมัยในการบันทึกข้อมูล และเรียนรู้เทคนิคของระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ รวมไปถึงการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมสำหรับการใช้งานในชีวิตประจำวันได้อย่างทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลให้นักบัญชีวิชาชีพของไทยสามารถที่จะแข่งขันกับนักวิชาชีพบัญชีต่างประเทศทั้งในกลุ่มภูมิภาคและในระดับสากลได้ในอนาคต

ทั้งนี้ ผู้เขียนขอเสนอองค์ความรู้ที่เกิดจากสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพ 5 สมรรถนะ และความพร้อมของนักบัญชีวิชาชีพสู่ประชาคมอาเซียน 6 ด้าน จำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย

1. องค์ความรู้ทางวิชาการ (Academic knowledge) ด้วยการเตรียมความพร้อมตามมาตรฐานการบัญชี และการสอบบัญชีสากล โดยใช้สมรรถนะทางปัญญา ในด้านคณิตศาสตร์และสถิติสำหรับการคำนวณ วิเคราะห์ วัต และรายงานผลทางงานบัญชี
2. องค์ความรู้ทางประสบการณ์ (Experiential knowledge) ด้วยการเตรียมความพร้อมในการสร้างความเป็นสำนักงานบริการวิชาชีพบัญชี โดยใช้สมรรถนะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และสมรรถนะทางองค์กร และการจัดการธุรกิจวิชาชีพบัญชี ในการบริหารคุณภาพงานบัญชีภายในองค์กรเชิงรุก และทำให้เกิดเครือข่ายเพิ่มมากขึ้น

3. องค์ความรู้ทางเทคนิค (Technical knowledge) ด้วยการเตรียมความพร้อมทางด้านการทำงานทำธุรกรรมสำหรับองค์กรและทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้สมรรถนะทางปัญญา และสมรรถนะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งานในการเรียนรู้กฎหมาย ข้อบังคับ ภาษีอากร ของแต่ละประเทศ เพื่อให้การดำเนินธุรกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น

4. องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural knowledge) ด้วยการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ โดยใช้สมรรถนะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และสมรรถนะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสารในการจัดการตนเองให้มีทัศนคติการทำงานเป็นทีม การยอมรับค่านิยมทางวิชาชีพอย่างมีเหตุผล ตามจรรยาบรรณวิชาชีพทางบัญชี

5. องค์ความรู้ทางวิธีการ (Procedural knowledge) ด้วยการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลทางธุรกิจ โดยใช้สมรรถนะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน และสมรรถนะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจวิชาชีพบัญชีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมืออาชีพมาใช้วิเคราะห์แบบจำลอง ตัดสินใจพัฒนาระบบบริหารจัดการงานบัญชีในรูปแบบดิจิทัล เพื่อการจัดการองค์กรเชิงรุก

เอกสารอ้างอิง

- Alkurnia, R., Susilaningih, S., & Sudiyanto, S. (2019). The effect of critical thinking on students' accounting competency in vocational high school. *Jurnal Pendidikan Vokasi*, 9(3), 270-279. doi:<https://doi.org/10.21831/jpv.v9i3.27664>
- Boontham, K. (2020). *The relationship between professional skills and success in the work of a quality accounting firm head in Thailand*. Thesis, Master of Accounting Program in Faculty of Accounting and Management, Mahasarakham University, Mahasarakham. (In Thai)
- Chanprasit, K. (2019). *Efficiency of accountants in the digital age of enterprises in Bangkok area*. Thesis, Master of Accounting Program in Accounting, Ramkhamhaeng University, Bangkok. (In Thai)
- Department of Trade Negotiations. (2012). *Q & A, knowledgeable about AEC 360 degrees*. Bangkok : Ministry of Commerce. (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International education standards for accounting professionals, Issue 3: Professional skills*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/1s721TNQoM.pdf> (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International education standards for accounting professionals, Issue 4: Values, Ethics, and Professional Attitudes*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/TmPrSTfYeb.pdf> (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International education standards for accounting professionals, Issue 5: Requirements for actual work experience*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/JAZc6Pe3EK.pdf> (In Thai)

- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International education standards for accounting professionals, Issue 6: Measuring capabilities and competencies*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/lpZbgaK3LC.pdf> (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International education standards for accounting professionals, Issue 7: Continuous professional development regarding lifelong learning programs*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/uUkVebPtrj.pdf> (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International education standards for accounting professionals, Issue 8: Competency requirements for auditing professionals*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/1U2r9e0jMJ.pdf> (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International Association of Accountants Education Committee*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/kQUMXvVRWG.pdf> (In Thai)
- Federation of Accounting Professions Under The Royal Patronage of His Majesty The King. (2015). *International educational standards for accounting professionals, Issue 3 : Professional skills*. Retrieved 24 February 2023, from <https://www.tfac.or.th/upload/9414/1s721TNQoM.pdf> (In Thai)
- Khongmee, W., Youngdee, P., & Ketmak, P. (2020). The Effect of Accountant Skills in the Digital Age on the Success of Bookkeepers in Accounting Service Firms. *Chiang Mai Province Business Administration Journal Maejo University*, 2(1), 67-86. (In Thai)
- Klaisri, C., & Sukwatanasinith, K. (2021). Technology and Information Innovation Affects Organizational Accounting Personnel Development and Accounting Efficiency of Accountants in Bangkok Metropolitan Area. *Mahachulanakhonthat Journal*, 8(8), 105-119. (In Thai)
- Klaisuban, N. (2019). *Desirable Qualifications of Accountants in the Digital Era*. Thesis, Master of Business Administration Program in Accounting, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathum Thani. (In Thai)
- Kuekate, P., Phromtem, P., & Phaiboonwetsawat, W. (2020). The relationship between professionalism of accountants in the digital age and operational efficiency of limited partnerships in Yala Province. *Accounting and Management Journal Mahasarakham University* 12(1), 153-166. (In Thai)
- Maneeyot, W. (2020). *A Study of Professional Accountants' Scenes for Planning Strategies for Skill and Professional Development in line with Future Changes*. Independent Study, Master of Management Program in Management, College of Management, Mahidol University, Bangkok. (In Thai)

- Prapaisri, P., & Nantaphan, K. (2020). Guidelines for professional development of accountants in the digital age. *Mahachulanakhonthas Journal*, 7(12), 421-435. (In Thai)
- Somsakda, A. (2019). *Competency of Accounting Professionals in the Digital Age for Accounting Firm Quality Development*. Independent Study, Master of Accounting Program in College of Business Administration, Innovation and Accounting, Dhurakij Pundit University, Bangkok. (In Thai)
- Susanto, E. B., & Alimbudiono, R. S. (2021). *Refining Tax Accounting Education to Improve Accounting Students Skills and Competences*. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 180, 65-71. doi:<https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210628.012>
- Thipapal, P. (2012). *Strategic Management*. Bangkok : Amon Printing. (In Thai)
- Wolcott, S. K., & Sargent, M. J. (2021). Critical thinking in accounting education: Status and call to action. *Journal of Accounting Education*, 56, 100731. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2021.100731>